

ДО НАУЧНОТО ЖУРИ

НАЗНАЧЕНО СЪС ЗАПОВЕД РД-38-138/27.03.2023г.

НА РЕКТОРА НА СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Косьо Стойчев, председател на научното жури

НА ДИСЕРТАЦИЯ НА ТЕМА

**ПОЛИТИКОГЕОГРАФСКИ АСПЕКТИ НА
БЛИЗКОИЗТОЧНИЯ ПРОБЛЕМ**
(НА ПРИМЕРА НА ЕТНО-КОНФЕСИОНАЛНИЯ КОНФЛИКТ В СИРИЯ)

на докторант Валентин Петков Илиев

За придобиване на образователна и научна степен доктор по професионално направление

4.4. Науки за Земята (География на страните – регионална и политическа география)

Катедра Регионална и политическа география при ГГФ на СУ

Научен ръководител: проф. д-р Марин Русев

I. Справка за докторанта

Валентин Петков Илиев - кандидат за образователната и научната степен „доктор“ е родена на 08.12.1978 г. в гр. София, където завършва средното си образование. През 2004г. година получена бакалавърска степен по Финанси от УНСС, през 2009г. завършва Магистратура в СУ, Стопански факултет, Финанси и банково дело, през 2022г. втора Магистратура от ЮФ на СУ, Международни отношения и многостранна дипломация.

От юли 2016 г. до юни 2019г. е редовен докторант в катедра РПП, ГГФ при СУ. Отчислен е с право на защита на Ректора на СУ ”Св. Климент Охридски”.

От 2006 г. до момента работи в различни банкови институции, като от 2010г. до сега е държавен служител към Министерство на финансите.

II. Обща характеристика на дисертационния труд:

Дисертацията е в обем от 219 страници, включително 76 заглавия на кирилица в списъка на използваната литература и 62 на латиница. Цитирани са и 88 интернет източника, като част от тяхното цитиране е неточно, тъй като не посочва датата на тяхното последно използване и поради това не отговаря на условията за цитиране на интернет източник. Литературните

източници не са номерирани. Дисертацията съдържа 22 приложения, а в основния текст 27 фигури и 17 таблици.

Структурата на работата се състои от увод, в който са включени актуалност, обект, предмет, цел, пет задачи, използвани методи, информационно осигуряване, три глави, заключение, списък на литературата и приложения.

Актуалността е обоснована добре, текста е структуриран логично. Обектът, предметът и целта на изследване са формулирани коректно и отразяват темата на изследването. Формулирани са четири изследователски задачи, които отразяват извършеното в дисертацията. Описани са няколко подхода за изследване, като разделът е наречен методология на изследването.

Глава Първа „ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНИ ОСНОВИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО“, засяга въпроси като дефиниране на понятието „Близък изток“ и Сирия, Близкият изток и Сирия през призмата на държавата и международното право. Текстът е интересен и демонстрира ботата култура на докторанта. Представят се свободно различни интерпретации за тази част на света, схващания, понятия, процеси, страни, региони. Текстът е категория научно-познавателен, преразказ на обща информация. Ползността произтича от факта, че докторантът е събрал разнообразна информация на едно място. В този смисъл, дисертацията е много географски популярна, тъй като за всеки незавършил бакалавърска степен по география, регионализацията на света, въпросът за границите между отделните пространства и географския обхват и географския мащаб на явленията е своего рода „откритие“ за учещия. Откриването на регионалната и политическата карта на света от докторанта е наистина полезно за самия него. На моменти текстът е в учебен стил и притежава достойнства на учебно помагало за всеки, който има познавателен афинитет към географска информация. Предимството на този вид изследвания, е че всеки може да си комбинира текстовете от други автори, както си иска, за собствените си цели. Особеното в тази част на дисертацията, е че докторантът пропуска да ни каже, или поне не убедително, как текстовете, които ни поднася, служат на неговата теза. Като цяло общата маса текст ни прехвърля през региони, подрегиони, страни, империи, периоди и понятия. Независимо от тежестта на този вид анализи и текст, все пак прозира добра ерудиция и информираност. Умението да се пише за тези процеси не е леко, считам, че докторантът се е доближил и е вложил необходимото старание. Впечатлен съм поставянето на точка *„Предметна същност на работната хипотеза от гледна точка на политическата география и обществените науки“* в точка 1.3. Реално, първите две точки са историческо и понятийно въведение, където докторантът иска да представи сложната материя, с която се е заел. Разделът е анализ на същността на географската наука, но без да се дефинира хипотеза на дисертацията?!? В тази връзка, въпросът ми към докторанта е: Коя е хипотезата на дисертацията? В раздела докторантът прави интересен опит да свърже структурата на географската наука или нейни части с примери от конкретни страни, части, явления или процеси от Близкия изток, което е правилна посока на мислене. Представя мненията на много автори, като системата за подреждане не е много логична, но изборът на автори и техни мнения е удачен. В края на главата липсват две страници със заключения единствено и само на докторанта. Ако той се

беше постарал да произведе повече свой текст и по-малко цитирания, това щеше да увеличи полезността на многоаспектната информация в тази глава.

Глава втора „ОСНОВНИ ЕТАПИ ПРИ ФОРМИРАНЕТО НА ПОЛИТИЧЕСКАТА КАРТА В БЛИЗКИЯ ИЗТОК“ засяга следните въпроси - Древни цивилизационни огнища и първи форми на държавност, Имперските модели на политическо устройство в контекста на сблъсъка между Изтока и Запада, Сирия между независимостта и панарабското геополитическо съзнание. Според мен, това е най-добрата глава в тази дисертация, съдържа най-висока полезност, аналитичност и добавена стойност. В тази глава доказва, че материята е наистина сложна и противоречива, че това пространство има специфична история, място и значение, които са нетипични за другите цивилизационни пространства. Бих препоръчал напълно различен подход на анализ, който щеше да изтъкне, предимствата на текста. Докторантът не полага достатъчно внимание върху начин, а по който изнася информацията, не работи върху нейната форма и подценява този аспект на изследването, от което губи иначе добрия текст. Според мен високата историчност в тази част на работата, можеше да се замести от реален политикогеографски анализ, който да подкрепи тезата на докторанта, да ѝ даде идентичност. В определени моменти, текстът се превръща в *история на...* от което губи географския елемент. Прави впечатление, че последователни абзаци, се отнасят за процеси и явления с разлика векове във времето, което считам за крайно неудачен подход, който служи за внушения или търсенето на връзки между процеси и явления, които нямат обща основа. В случай, че дисертацията имаше по-ясно научна структура, това щеше да помогне на докторанта да използва потенциала си от знания, по-добре, по-структурирано и да изведе по-значими изводи и обобщения.

Глава трета „СИРИЯ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА КАРТА И ЕТНО-КОНФЕСИОНАЛНИТЕ ОТНОШЕНИЯ В БЛИЗКИЯ ИЗТОК“ е задълбочено разработена. Тук докторантът отново говори за хипотеза, но не е формулирал такава като заявява: *„Основната хипотеза на дисертационния труд изисква фаворизиране на обектни изследователски акценти, свързани с ключовото близоизточно място на Сирия, близостта ѝ до светът за световни религии земи и контактната зона към западния свят. От значение за това са и някои предметни аспекти като етно-културния центризм на някои страни в близкото ѝ пространствено обкръжение на фона на типичния панарабизъм/панислямизъм. Първостепенно значение при изясняването им има обективната оценка на географското и геополитическото положение на Сирия.“* Някак си оставаме с впечатлението, че след две теоретични глави, остава да се изясняват още теоретични положения, но вече само за Сирия. Мисля, че мястото на теоретични положения е в първа глава, донякъде втора, а тази глава трябва да изпълнява оперативни функции, да доказва изследователско действие. Следва едно добро представяне на съвременното географско положение на Сирия, но няма изводи от това. Преминава се през класически анализ на демографския потенциал, религиозна структура, етно-конфесионални, географски паспорт, стопански и военен потенциал и се връща отново на военно-географското положение. Не следва извод или изводи. Дисертацията продължава с „Политикогеографски анализ на съвременния конфликт в Сирия“. Разглеждат се задълбочено мотивацията и движещите сили, специално внимание се отделя на сблъсъка в периода след 2011г. като се описва сложността на процесите, които

са се случили. В тази част на дисертацията много трудно успях да разгранича предложения текст от доклад или статия в аналитично публично издание. Не успявам да открия онези изследователски елементи, които са научно доказани и могат да се отделят като постигнати от дисертацията, извън общия информационен поток по темата. Разбирам, че това е много трудно, но именно затова е дисертация.

Считам за полезна точката „Сирийският конфликт и значението му за България“, където докторанта излага гледната си точка, кои са важните аспекти от взаимоотношенията между двете страни, кои са рисковете и заплахите от съвременните процеси. Значително артикулира въпроса с миграцията, но само в частта „риск“ за България, без да се изследват възможностите. Така например, липсва карта на очертания в дисертацията на стр. 181 район в София, който се оказва предпочитан за заселване. Не се търсят допълнителни отговори, които са причините за този избор, какви са техните икономически занимания, само проблеми ли биха могли да донесат и други?

Препоръчвам изготвянето на повече изводи и повече самостоятелни заключения в работата. Считам, че в недостатъчна степен се е възползвал от знанията си по финанси и икономика. Обвързването на политико-географския анализ с повече геоикономика, финанси и стопанство щеше да бъде голям принос за дисертацията.

Заключението отразява добре дисертацията и признавам научните приноси. Авторефератът отразява дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На база представените материали по дисертацията, ПРЕПОРЪЧВАМ на уважаемото научно жури да гласува със „ЗА“ присъждане на ОКС „Доктор“ на ВАЛЕНТИН ПЕТКОВ ИЛИЕВ, редовен докторант по професионално направление 4.4. Науки за Земята (География на страните – регионална и политическа география) Катедра Регионална и политическа при ГГФ на СУ” Св. Климент Охридски”.

София, 16 юни 2023 г.

Рецензент:

Доц. д-р Косьо Стоичев